

'Schoolboek kan de deur uit'

Op twee middelbare scholen in Utrecht-West (UniC en Amadeus) zijn de leer- en werkboeken merendeels vervangen door digitaal laptop-onderwijs, bericht Annegina Randewijk in de Utrechtse editie van het Algemeen Dagblad (20/3/2008).¹ De scholen verwachten dat dat op den duur goedkoper is. Van het internet is heel veel lesmateriaal te halen dat op school gebruikt kan worden. Ook kan men met de moderne communicatietechnologie grensoverschrijdende, interactieve leersituaties creëren. Verder zijn zelfgemaakte leermiddelen gemakkelijker te actualiseren. En afstandsonderwijs, bv. aan zieke leerlingen, is goed mogelijk, althans als ze aldaar over de nodige faciliteiten beschikken.² Het UniC meent dat de gratis verstrekking van leermiddelen, zoals binnenkort wettelijk wordt voorgeschreven, een goede impuls vormt voor de digitalisering van het onderwijs.³

Vier AD-lezers brengen enkele nuances bij dit zonnige verhaal aan (en in de eindnoten 4 t/m 8 maak ik zelf ook nog een paar kanttekeningen):

- Is het verstrekken van gratis digitale leermiddelen echt goedkoper dan het verstrekken van gratis schoolboeken, als je de *ontwikkeltijd* meerekent die leraren kwijt zijn aan zelfgemaakte leermiddelen?⁴
- De schoolkosten *die ten laste van de leerling of de ouders komen* zijn hoog: bij ons op school moet je jaarlijks 600 euro betalen voor het gebruik van de laptop en je mag hem niet mee naar huis nemen.⁵
- Het *nadeel van beeldschermwerken*, is dat het slecht voor je ogen is (met op de lange duur het risico van staar!) en dat al die elektronische apparaten slecht voor het milieu zijn;⁶ dus werken met prints (of boeken) verdient de voorkeur.
- Vergeet niet de *printkosten* mee te rekenen (ook de kleurenprints!).⁷
- Als men onderwijs van goede kwaliteit nastreeft, heeft men niet alleen digitale leermiddelen maar *ook boeken* nodig.
- Het *voordeel van papieren leermiddelen* is dat je belangrijke zinnen kunt markeren en dat je gemakkelijker en sneller heen en terug kunt bladeren; dat bevordert het onthouden van de stof.
- Een ander voordeel is dat je *in de bus* makkelijker van papier dan van beeldscherm kunt lezen.⁸

Tot zover de nuances die de AD-lezers aanbrachten. Wat is al-met-al de nieuws waarde van het AD-artikel? Het nieuws is: (a) dat er twee scholen zijn in Utrecht-West, die vol overgave die mogelijkheden van de digitale didactiek trachten te verkennen, dat ze daarbij laptops gebruiken en dat ze de wettelijke regeling van gratis leermiddelen verwelkomen; en (b) dat al te zonnige berichtgeving daaromtrent kritische lezersreacties oproept.

Wes Holleman
weblog onderwijs 22-3-2008
www.onderwijsethiek.nl

¹ http://www.ad.nl/utrecht/stad/2153987/Schoolboek_kan_de_deur_uit.html;

<http://www.unic-utrecht.nl/algemeen/onderwijs>; http://www.durvendelendoen.nl/amadeus_lyceum.

² Tot zover de voordelen die de verslaggeefster uit de mond van de schoolleiders heeft opgetekend. Ik ben slechts een leek, maar enkele andere voordelen in vergelijking met leer- en werkboeken lijken mij:
= de mogelijkheid instructie met bewegende beelden te geven;
= de mogelijkheden tot optimale structurering van de leerstof door het gebruik van hypertextst;
= de mogelijkheden tot het geven van snelle feedback (interactiviteit);
= de mogelijkheid voor leerlingen om optimaal leesbare teksten te produceren en deze te reviseren.

³ Vergelijk ook:

http://www.kennisnet.nl/nieuwsportal/algemeen/uitstel_gratis_lesboeken_geeft_scholen_kans_te_digitaliseren.html

⁴ Voorwaarde is ook dat de school de nodige deskundigheid in huis heeft, op vakinhoudelijk gebied, op didactisch gebied, op het gebied van productontwikkeling en op onderwijstechnologisch gebied.

⁵ Hardwarekosten vallen niet onder de gratis schoolboekenregeling die nu op stapel staat. Als je de schoollaptop niet mee naar huis mag nemen, heb je thuis dus nog een tweede laptop of PC nodig. En als je een laptop zowel op school als thuis wilt gebruiken, loop je het risico dat hij onderweg beschadigd raakt of gestolen wordt.

⁶ Tot de risico's van beeldschermwerken behoort natuurlijk ook RSI.

⁷ En vergeet niet te vermelden in hoeverre die printkosten ten laste van de leerlingen en hun ouders worden gebracht.

⁸ Maar een voordeel van een laptop is dat je in bus en trein gemakkelijker met behulp van het toetsenbord dan op papier kunt schrijven.